

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा
सामाजिक व आर्थिक
समालोचन

नांदेड जिल्हा

१९८८-८९

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन,
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगा करिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा :- नांदेड

१९८८-८९

अर्धा व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन,
जिल्हा कार्यालय,
नांदेड.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा :- नांदेड

१९८८-८९

अनुक्रमणिका

विषय	पृष्ठक्रमांक
<u>भाग-१</u>	
१) दृष्टिकोणात जिल्हा नांदेड (सामान्य माहिती व महाराष्ट्राशी तुलना)	१ ते ८
२) जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन	१ ते २२
<u>भाग-२</u>	
३) जिल्हा सांख्यिकी गोष्टावारा (विकासा माहितीचे सांख्यिकी तक्ते)	१ ते २२२

एतारे

(१) दृष्टिकोपात नादिड जिल्हा

अ.क्र.	बाब	परिमाण.	नादिड जिल्हा १९८८-८९	महाराष्ट्र १९८८-८९
१	२	३	४	५
१. प्राकृतिक रचना				
(अ) भौगोलिक रचना				
१.	उत्तर अक्षांश	अंश	१८.१५ ते १९.५५	१६.४ ते २२.१
२.	पूर्व रेखांश	अंश	७७.०७ ते ७८.१५	७२.६ ते ८०.९
(ब) हवामान (तपमान)				
१.	किमान	सेल्सियस	१३.२	५.१
२.	कमती	सेल्सियस	४३.३	४६.०
३.	पजन्य (सरासरी)	मिमी मीटर	१७६७.०	उ.ना.
(क) प्रशासकिय विभाग (१ इंचमूल)				
१.	तालुके	संख्या	८	३०३
२.	पंचायत समित्या	संख्या	८	२९८
३.	टपाइंगस्त तालुके	संख्या	१	१३०
४.	सकार्त्मक ग्रामीण विकास प्रकल्पगट	संख्या	८	२९८
५.	प्रांश	संख्या	१२	३०७
६.	)	संख्या	१४८१	४१,८३३
१	न	संख्या	५६	२,४७९

पूढे पाव-

(२) दृष्टिकोषात जिल्हा नदिह (चालू)

१	२	३	४	५
७) वस्ती असलेली क्षेत्रातील	खंड्या	१,४२५	२९,३५४	
२. प्रशासकीय संस्था (३१:३:८९)	चौ. कि.मी.	१०,५०२.०	३,०४,६९०	
१. पंचायत समित्या	खंड्या	८	२९८	
२. महानगर पालिका	खंड्या	—	११	
३. नगर पौरादा.	खंड्या	१२	२२२	
४. कटक मंडळ	खंड्या	—	८	
५. ग्रामपंचायती	खंड्या	१,२२९	२५,१८२	
६. पालिक स्थानके	खंड्या	३१	७८४	
७. पालिक अगुट पोस्ट	खंड्या	२१	१,१९६	
३. लोक संख्या (१९८१)				
१. ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारत	१,४२१	४०,७९२	
२. नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारत	३२८	११,९९३	
३. एकूण लोकसंख्या	आकडे हजारत	१,७४९	५२,७८५	
४. अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारत	१९८	४,४८०	
५. अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	११.३०	८.१४	
६. अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारत	१७८	५,७७२	
७. अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१०.१९	१०.१९	
८. पुरुषा	आकडे हजारत	८९२	३२,४१५	
९. स्त्रिया	—	८५७	२०,३६९	
१०. स्त्रिया-पुरुष प्रमाण	१००० पुरुषांमध्ये स्त्रियांचे प्रमाण	९६०	९३७	
११. घानता	दर चौ. कि.मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	१६७	२०४	
१२. साक्षरतेचे प्रमाण				
१. एकूण	टक्केवारी	२९.७८	४७.१८	
२. पुरुषा	टक्केवारी	४३.३२	५८.७९	
३. स्त्रिया	टक्केवारी	१५.६७	३४.७९	
४. राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	खंड्या	१७	—	

५६ मार्च

(३) दृष्टिकोपात जिल्हा नदिह (चालू)

१	२	३	४	५
			१९८५-८६	१९८५-८८
४. कृषि				
१. भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	१०,३३		३०,७५८
२. जंगल व्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी	हजार हेक्टर टक्केवारी	९४ ९०९		५,४०९ १७,५९
३. झोतीला उपलब्ध नसलेली जमीन		१९८५-८६		१९८५-८८
अ) बिगर झोती वापरा खालील जमीन	हजार हेक्टर	४१		१,०९१
ब) पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	१९		१,७२०
क) रकणा	हजार हेक्टर	६०		२,८०१
४. पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन		१९८५-८६		१९८५-८८
१. कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	५१		१,५३८
२. झाडे झाडपाखालील जमीन	हजार हेक्टर	५		१८०
३. लागवडी योग्य परतू पड जमीन	"	१९		१,०२५
५. पडीत जमीन		१९८५-८६		१९८५-८८
१. पालू पड	हजार हेक्टर	६५		९०७
२. इतर पड	"	२०		१,०१५
६. पिका खालील क्षेत्र		१९८५-८६		१९८५-८८
१. पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	७२०		१७,८८१
२. दुसोटा क्षेत्र	"	४४		२,२५०
३. रकणा पिकाखालील क्षेत्र	"	७६४		२०,१३१
७. ओलिटे क्षेत्र		१९८५-८६		१९८५-८८
१. निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	२२		२,०९१
२. रकणा ओलित क्षेत्र	"	३४		२,६८९

पुढे चालू -

(४) दृष्टिकोणत जिल्हा नादेड (वालू)

१	२	३	४	५
८. महत्वाच्या प्रकाशाणील क्षेत्र (अन्धान्ये)	हजार हेक्टर	४६४	१४,१२३	
९. वीह्त व धारण जमिनी:		१९८०-८१	१९८५-८६	
१. २ हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या "००"	९६३	४५,४२५	
२. २ ते १० हेक्टर	"	१,२८४	२२,९७२	
३. १० हेक्टरपेक्षा जास्त	"	८६	२,४२२	
१०. जमान महसुली (१९८८-८९)	लाख रुपये	०.४१	१,४००	
११. जिल्हा परिषदांचा उपकर	हजार रुपये	८,५७४	उ.ना.	
१२. पंचायत समितींचा उपकर	"		उ.ना.	
१३. पशु संवर्धन		१९८३६	१९८५	
१. पशुधान	संख्या हजारत	१,१८८	३३,८८९	
२. गायी व बैल	"	६७५	१६,८८२	
३. म्हशी व रड	"	१६९	४,६०५	
४. म्हडा	"	५०	२,७७४	
५. बकिया	"	२३९	९,१०३	
६. काबड्या व बंदक	"	२८४	२४,६२७	
१४. सहकारी (१९८८-८९)				
१. सहकारी संस्था	संख्या	२,९६५	९२,५०७	
२. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	"	९४८	१८,५०९	
३. प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची सहासद संख्या	संख्या हजारत	२८३	७,०२५	
४. दग्धा शाळा संस्था	संख्या	४९९	१२,९६०	
५. प्राथमिक कृषि पत संस्थांची दिलेली कर्जे	श. कोटीत	५२.१५	७१५	
१५. जलसिंचन (३०.६.१९८८ रोजी)				
१. पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लक्ष्यक्षेत्र	संख्या हजार हेक्टर	१५५	१७	उ.ना.
१. मोठे प्रकल्प लक्ष्यक्षेत्र				

(4) दृष्टिकोपात जिल्हा नफेड(वाण)

१	२	३	४	५
२	मध्यम प्रकल्प लाभक्षीय	संख्या हेक्टर	७ ११	१४० उ.ना.
३	लघु प्रकल्प (पृष्ठ भाग) लाभक्षीय	संख्या हेक्टर	२१९ ३३	१३८९ उ.ना.
४	सिंचन विहारी खाली भिजणारे क्षेत्र	हेक्टर	११	१,१९९
८	उद्योग (१९८८ अंश)			
१	नांदेण प्रोडक्ट कारखाने	संख्या	१६१	२५,८३९
२	नांदेण प्रोडक्ट चाली कारखाने	"	१३५	२१,७८५
३	साखार कारखान्याची संख्या	"	२	११६
४	साखार कारखान्यातील साखारेचे उत्पादन	१०० मेट्रीक टन	२५	२,६२९
५	सर्व सुत गिरण्याची संख्या	संख्या	३	१२१
९	विज			
१	विज पुरवठा केलेली बाहरे व छोडणे (११.३.१९८९)	संख्या	१,४९२	३९,४१३
२	विद्युतीकरण झालेल्या गावाची संख्या	"	१,४८१	उ.ना.
३	विज पुरवठा केलेले पत्र संच	"	३,३३८	१३,९४,३४५
४	गोडर गस सयंत्रे	"	१,६००	उ.ना.
१०	सार्वजनिक आरोग्य (१९८८)			
१	रुग्णालये	संख्या	१२	७६८
२	दवाखाने	"	५९	१,७९९
३	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	५२	१,५३९
४	प्राथमिक आरोग्य पथक	"	७	११८
५	एकत्रीय बालविकास योजना गट	"	४	१०५
६	अज्ञातवाडीत उपस्थित राहणारी मुले	उ.ना.		उ.ना.
११	शिक्षण (१९८८-८९)			
१	सुरुवाती प्राथमिक शाळा	संख्या	१,८०५	५५,५६८
२	एक शिक्षणी शाळा	"	७१७	१६,७४६

पुढे चालू -

(६) दृष्टिपेक्षात जिल्हा नांदेड (चालू)

१	२	३	४	५
३ प्राथमिक शाळेतोल विद्यार्थी	संख्या हजारत	३२०	९,९६०	
४ प्राथमिक शाळेतोल शिक्षक	संख्या - " -	६	२५८	
५ प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतोल विद्यार्थी	संख्या	४६	३९	
१२ दूर्यम शिक्षाणा				
१ दूर्यम शाळा	संख्या	२५१	८,८६४	
२ शाळेतोल सुरुवा विद्यार्थी	संख्या हजारत	१,१०	५,१०१	
३ शाळेतोल शिक्षक	"	३	१६८	
४ प्रत्येक शिक्षकामागे दूर्यम शाळेतोल विद्यार्थी	संख्या	३३	३१	
१३ उच्च शिक्षाणा (३०.९.१९८९)		३०.९.१९८८	३०.९.१९८९	
१ संस्था	संख्या	१३	१,००३	
२ संस्था विद्यार्थी	संख्या हजारत	१७	१,०१६	
१४ प्रौढ शिक्षाणा (१९८८-८९)				
१ प्रौढ शिक्षाणा केंद्रे	संख्या	८६०	३०,५५३	
२ प्रौढांची उपस्थिती	"	२५,८००	५२३	
ब) तांत्रिक शिक्षाणा				
१ शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	५	११३	
२ इतर (छात्रांसाठी)		२	१९	
३ शासकीय व शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षाणा संस्थांमध्ये मंजूर झालेल्या जागा	संख्या	उ.ना.	४२,३२८	
३) तांत्रिक व व्यवसायिक शिक्षाणा				
१ शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	उ.ना.	१६५	
२ इतर (छात्रांसाठी)	"	उ.ना.	६४५	
४) शासकीय, तांत्रिक व्यवसाय शिक्षाणा संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या हजारत	उ.ना.	११६	
५) अध्यापकांची संख्या	"	उ.ना.	उ.ना.	

(15) दृष्टिकोपात जिल्हा नादेड(चाणू)

१	३	३	४	५
१५. परिवहन आणि दळणवळण (३१-३-१९६९)				
१. एकूण रेल्वे मार्ग (लांबी कि.मी.)	कि.मी.	२०८		५,४४०
२. रस्त्याची जोडलेली गावे	संख्या	उ.ना.		उ.ना.
३. एकूण रस्त्याची लांबी (पृष्ठांकित)	कि.मी.	६,७२०		१,६९,९२१
४. राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि.मी.	—		२,९१६
५. राज्य महामार्गाची लांबी	कि.मी.	१,२७१		२०,७६१
६. महत्वाच्या जिल्हा रस्त्याची लांबी	कि.मी.	१,६२४		२७,७९८
७. इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	कि.मी.	७८८		३७,२५१
८. ग्रामीण रस्त्याची लांबी	कि.मी.	३,०३७		६१,०९५
१६. पिण्याच्या पाण्याचा साठा काढण्या गांवाची संख्या	संख्या	२७५		६,०१३
१. डोंड्यांना केला पुरवठा	"	९६		उ.ना.
(अ) नकाशा पाणी पुरवठा	"	३८		उ.ना.
(ब) बूम नालिका	"	३६		उ.ना.
(क) विहरी	"	२२		उ.ना.
२. टँकर्स किंवा बैलगाडीने पाणी पुरवठा केले जाणारी गावे	संख्या	उ.ना.		उ.ना.
३. योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	"	उ.ना.		उ.ना.
१७. धार बांधणी (१९८८-८९)				
१. भूमितीन कामगार साठी बांधिलेल्या झोपड्या	संख्या	उ.ना.		उ.ना.
१८. एकात्मिक ग्रामीण विकास				
१. सार्वत्रिक रेजोखालील कृषि (१९८२-८३)	लाखात	०.७७		४१
२. १९८७-८८ मधील लाभार्थी	संख्या	७,०००		१,०८,७४९
नवे	"	२,२००		१,२९,३६९
१९. रोजगार हमी योजना १९८८-८९				
१. रोजगार हमी योजना	कोटी मनुष्य दिवस	०.२६		८.१३
२. राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार कार्यक्रम		०.०८		२.५९

(८) दृष्टिकोपात जिल्हा (समाप्त)

१	२	३	४	५
३०	ग्रामोणा भूमिहीन रोजगार कार्यक्रम	कोटी मनुष्य दिवस	०.०९	२.५९
३०	आदिवासी कल्याणकारी योजना			
	१. आदिवासी करोता आम्रम वनळ	विद्यार्थी संख्या	उ.ना.	उ.ना.
३१	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना			
	१. मागासवर्गीयांसाठी वसती गृहे	संख्या	१२७	उ.ना.
	२. वसती गृहेत राहणारे विद्यार्थी	"--"	९,२२५	उ.ना.
३२	जिल्हा नियोजन १९८८-८९			
	१. वार्षिक योजनेतील मंजर तरतूद	र. कोटीत	१९	२,४३०
	२. अज्ञेय भस्म काढण्यासाठी तरतूद	"--"	उ.ना.	४००
३३	नांगरी पुरवठा			
	१. रास्त भावाची दुकाने १९८८-८९	संख्या	१,६००	३४,५९६
	२. पुरीकल्ले रकूण साठा १९८८-८९	"०००" मे. टन.	उ.ना.	उ.ना.
	३. शासकीय गूदामे ३१.३.१९८९	संख्या	४८	१,१२५
	४. साठविण्याची क्षमता	"०००" मे. टन.	उ.ना.	७२८

टीप :- उ.ना. = उपलब्ध नाही.

धोबरे